

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Melakhim

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1835 oder 1836]

מילמ רפסל ל"ז י"שר 'יפב תויזעול תולמל רואבו הקתעה.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9091

העתקה ובאור למלות לוועזיות בפיי רש"י ז"ל לספר מלכים.

מ ל כ י ם א

א כחלילים, פלאוטי נלע"ז; flûte (פֿלֶוטע, קווערפֿלייפֿע). והבן מלך כתב וז"ל: ופירש"י שהוא שקורין קרמאל"ש נלע"ז, ונקרא כן לפי שהוא חליל וקוב נקנים קטנים ע"כ; והבלע"ז הזה לא נמצא בספרינו, ויתכן שהוא chalumeau (סחל) שייח), עיין מרפא לשון בתובות מ"ו ב' ד"ה משני חלילין.

ה כג דברוח, רפסודות וכו' ובל' אשכנז פלו"ם ובלע"ז רי"ץ; בצרנות כ"ח ב' ד"ה באס דא כתב בלשון מקרא קורא אותה רפסודות ובלע"ז רדי"ל ובלשין אשכנז ולו"ם, וזהו radeau (פֿאָקס, פֿאָעסע) נמכר במרפא לשון סס. ובצחים, כשמתיר אנדן ומוליאן כל עץ ועץ לעלמו היא קרוי ניפון דיפלי"ר נלע"ז; dépecer (לערועען).

ו ה יציע, אפועי"ן נלע"ז; וכן לועז רש"י בכ"ב ס"א א' מלת אסתא ופי' בנין נמוך אלל הבית מזירו או מאחוריס, וזה oppentis (דמז טירדמך חן חיינער חויער, זף וזיח חיבערהויפט יעדער חן חיינער הקהען הויזחוייער פֿאָגעברחֿטע נייעדערע חני בויה), ועיין במרפא לשון סס.

ח בלולים, ח"י מסיבתא והוא שקורין בלשונו ווי"ץ ובלשון אשכנז ווינדל"שטי"ג; וכן לועז שכה להלן במלכים ב' א' ב' vis (טנעקענפֿערמיג, טרויבענפֿערמיג, דח" הער טנעקענטטיגע), עיין מרפא לשון ע"ז ס' א' ד"ה כח כחו.

ט גבים, נסרים ארוגים נאים נמין כורה וקירין לו בלש ניו ליל"ד ובל"א הימל"י; ciel (היחשען, היער חיינע מיט טטערנכילדעקן פֿערליערטע דעקקע).

יח פקעים, כורת פקעים נמין כפתורים פקעים למויישיל"ש נלע"ז; כנר היבחתו במרפא לשון חגינה י"ב א' ד"ה פקעיות שהיא מלה נוספת בל"א גומיסעלל gomiscello נגזר מל' רומי glomus (קנויז), ועיין מ"ל מנחות מ"א ב' ד"ה עב"ד להו סיסת.

ז כו כוהרוח, פומייל"ש נלע"ז; pommeaux (קנעפֿאָע), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות לתרי עשר כפני' ב' י"ד ומרפא לשון מגמות ב"ח ב' ד"ה וטפח שבו ובו' מוצק, טרישגיט"ר נלע"ז; très-jeté (פֿעסט געגאָסען) וזהו פעל נוסף בל"כ, ועוד נהוג לומר jeter en bronze en argent (חין ערן, חין זינבער גיעסען).

יז שבכה, נמין כיפה שקורין קיי"כ"א נלע"ז; coeiffe (הויבע), עיין מרפא לשון אנת ג"ז ב' ד"ה שכה.

כד שני טורים, הכל מופק יחד וכו' ע"י דבק שקורין שולדור"א נלע"ז; soudure (זעטהונג), עיין מרפא לשון ברנות ו' ב' ד"ה ללוות.

כח מסגרות, הפסגרות מיד אופן וכו' הוא עץ שתמונ בתוך האופן נקבן וקרוי אייט"ל נלע"ז; essieu (חקסע).

כט ליוז מעשה מורד, (ת"י) מדבק עובד ניו שולדור"ר נלע"ז; משורגס לעיל פסוק כ"ד.

לב וידות האופנים, הוא עץ התמונ וכו' אייט"ל נלע"ז; משורגס לעיל פסוק כ"ח, וכן לועז ידותם בפסוק שלאמרי.

לג רביחה, בויל"ש נלע"ז; ז"ל מויל"ש (המ"א נשנר לפלאין ניד המעתיקים), וכן ביחוקאל י"ב וזהו moyeu (דיח נחבע דגא רחעס, ווחרין דיח חכסע טטעקט), ונאו שפי' ביחוקאל סס שהוא הסור שהמכנה מתגלגלת נמוכו וגם זרועות האופנים (דיח טשייכען) תחינים בו. והשוריהם, זרועות האופנים שקורין ריי"ג נלע"ז; rais (טפייכען).

העתקה ובאור למלות לועזיות

קצט

מ ל כ י ם א

- ז לו לוייה, לשון דיבוק שולדור"א בלע"ז; מחורגם לעיל פסוק כ"ד.
- ז — מ היעים, מגרפות של נמשת שקירין ווידי"ל בלע"ז; badile בל"אית (טויפֿעל, סיפֿע פע), עיין מרפא לשון חגיגה כ' א' ד"ה ומגריסה.
- ט ח ישרק, שופל"ר בלע"ז; siffler (ליטען, ספייפֿען), עיין חרגום ובאור מלות לועזיות לחמש מגלות אינה ב' ט"ו.
- י יא עצי אלמוגים, קורי"ל בלע"ז; corail (קארטלוע), וכן פי' ולועז ר"ה כ"ג א' ד"ה כסיתא מין עץ העולה מן הים ושמו קיראל"ו, וזהו בל"אית corallo. ואף הרמב"ם משנה ו' מפרק י"ג דכלים פי' והאלמוג הוא קוראל"ל והוסיף לבאר שהוא לומח בקרקעי הים לא יסתפק אלא מי שלא ראהו בעת יליאתו מן הים, והוא רק מאד קודם שיקפיהו האויר ע"כ, וזה עולה עם נונת הפסיקחא הובא ברש"י לד"ה ב' ט"י ו"ל: כתוב אחד אומר אלמוגים ובחיב אחד אלגומים? אלא אלמוגים שם ונקרא אלמוגים לפי שהוא מתמוגג ונכסף מתוך רכיכתו ע"כ, ובאמת אינו נופל עליו שם עץ, והוא נמין שרק שחמקה ונקפה ע"י האויר, ואולי יורה על זה מלת גומים, אולם חבנימו כתבנית אילן, ולכן יקרא נפי המון ג"כ קארטלוענע בויק, ועיין מערכי לשון ערך אלמג וערך אשכרע, והעיקר כמו שפי' הרד"ק שאלמוג הוא העץ הנקרא בלשון ערבי אל-נקס (דפא רחטהע זחנדעהלפֿן).
- טו — מ מלכי הערב, ת"י מלכי סומכיותא וכו' וסומכין עליו גראנטיא"ה בלע"ז; garantie (בירגטשט, געוועהרלייסטונג), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות ירמ"י כ"ה כ'.
- יב יא בעקרבים, אישגלנטי"ר בלע"ז; églantier (החגעבוטענטרויך) שהוא מלא עוקלים.
- לג בדא, לשון כוז קוטרובי"ר בלע"ז; controuuer (ערפֿינדען, ערויכטען), עיין נחמיה ו' ח'.
- יז יב בצפחה, בוטיל"א בלע"ז; bouteille (פֿלֿוטע).
 יח לב העלה, פושאד"ו בלע"ז; בישיע"ז ג' כתוב פושי"ר בלע"ז, וביחזקאל ל"א ד' פושי"ן בלע"ז, וזהו fossé (גרזבען).
- יט ד רוחם, ייניבר"א בלע"ז; genièvre (ווינברעטערטרויך). והרלב"ג פי' עץ שפל גינישט"א בלע"ז, וכן הביא הרד"ק בשם יש מפרשים וזהו בל" רומי genista (גענעסא טער, פֿערווינצטרויך), והאפרשים האזרחיים אחזו בזה, כי שמו בלשון ערבי דומה לשם רתם, ויש בו מין אחד אשר ישגה לאילן גדול עד שאפשר לשכב ולישן ולחכות בכל ענוו.
- יב קול דממה, קול סנא מתוך הדממה רטיניטימנט בלע"ז; retentissement (ווידערהלפֿן).
- כב ג מחשים, מחעללים סיאמו פיגרי בלע"ז; siamo pigri בל"אית (וויז זינד פֿיזן, טרעגע).

מ ל כ י ם ב

א ב השנכה, אומר אני גראד"ה בלע"ז שרגילים לאורגו וכו' בנסרים ארוכים וקצרים שקירין קנטיניל"י בלע"ז ועשוין נקבים נקבים וכו' וקרוי פדרוני" בלע"ז; בל"אית grada (געפֿאקטענעט גיטטער) עשויה בעין רשת, והבלע"ז השני יתכן שהוא בל"אית cancelli (גיטטערזעק), והשלישי הובא גם ברש"י יומא ט"ז א' ד"ה לפנים ממנו קורג. ובמרפא לשון שם חשנתי שהוא בל"אית ferrate (גיטטער); אולם

העתקה ובאור למלות לועזיות

מ ל כ י ם ב

אולם זה הנלע"ז יורה על שניות עשויות מזרזל, ומלשון רש"י משמע שהן של עץ; ויחכן שהיא persienne וכל"אית persiana (זאחשערלזרען, זאחשערלעכטער), וזהו חלקן פרסי, ולא ידעתי אם אשנב כזה היה ידוע בשם זה בזמן רש"י, כי לא מלאתי לו הוראה זו בספרי מלין ישנים, כי כל דבר שנעשה ע"ד פרסי יכונה כן, והוסיף רש"י לפרש ואני שמעתי שבנם ווי"ן בלע"ז ובלשון אשכנז ווינדלאשטיין; עיין לעיל מלכים א' ו' ס'.

ב ח ויגלום, לא נריבם ממש אלא קילט שקורין פייגד'ו בלע"ז; בל"אית piegato (גע- באָגען, געפֿהָלטעט).

ג יט החלקה הטובה, שדה זרועה קומנל"י בלע"ז; semence וכל"אית semenza (זאחט).

— כא על הגבול, על הספר שקורין מרק"א; marque (גרענלזייכען, גרענלע), עיין מרפא לשון סנהדרין ב' א' ד"ה בספר.

ד לט אורוח, גרגיר שקורין אירג"א בלע"ז; בל"אית oruga (רויקע, ווייסער זעקל), עיין מרפא לשון פרק ט' מ"א דשביעית ד"ה גרגיר, וע"ו י' ב' ד"ה שדר ליה, ובמערכי לשון ערך גרגר. פקועות שדה, הוא בוליי"ן בלע"ז; וכן לועז מלת פיטרס שבת ק"ח א' בוליי"ן, והוכחתי במרפא לשון שם של"ל בוליי"ן כמו בתענית ב"ג א' ד"ה כמהין ופטריות, ובע"ז ל"א א' ד"ה ארדי, וזהו אולשון רומי boletus או ל"אית boletus או לשון אשכנז (בילן, פילן), וזהו מין ספוגין (טוועה- מע) וגם מהן ארסיי (גיטטיג), ולכן לעקו האנשים כאכלם מהחזיר מות בסיר, ואי אפשר לומר כי הנלע"ז הוא bouillon כמו שהעתיק המעתיק בדפוס קארלסרוח תקש"ו, כלומר bouillon blanc (קעניגקערלע, וואַלוקרויט), הלא זה מין עשב מתוק וטוב לתרופה, והארק אשר נרקח ממנו ממרק החזה מלחות; ועיקר טעם שם פקועות מביאר באערכי לשון ערך פקועות, ועיין מרפא לשון ס"ג דשביעית מ"א ד"ה ואמר רבי יהודה וכו'.

ה ג אחלי, שהיידמ"ט בלע"ז וכו'; souhaitement (וואחט, פֿערהאָנגען).

— טו ברכה, מנחת שלום וכו' שלוד'ו בלע"ז; saluto בל"אית, ובל"א salut (גרומ), עיין העתקה ובאור למלות לועזיות בירמ' ל"ג ו'.

— יט כבדח ארץ, שם מלה וכו' ארפינ"ט בלע"ז; arpent (אין וואַרגען זאחדעט), עיין בבאור לספר בראשית ל"ה ע"ז.

— כג בישני חריטים, בשני ניסין ארוכין פרידיי"ש; בשנת ל"ג א' ד"ה פונדאות פי' כמין חריטין ניסים ארוכים ונותנים בהם מעות ובלע"ז בריד"ש, עיין במרפא לשון שם, ואין להסתפק כי הנלע"ז מזינב. והמעתיק בדפוס קארלסרוח כתב שמל"א ברי"י כ"י בוייר"ש; וזהו bourses (דיח בייטען).

ט יג גרם, אורלויי"ו בלע"ז; בל"אית oriuolo (אוהר), עיין מרפא לשון לסדר המשנה פ"ג דעדות ד"ה אבן שעות.

ר ח צבורים, חמרין מונט"י בלע"ז; monti בל"אית (דיח הויטען).

יא ד לכרי, שם דבר לקבולת הגבורים נרני"ר בלע"ז; bannière (פאָניר, אורטפרינג- זיך: אױנע באַנדע קריגעער).

— טז ידים, מקום אישט: כ"א בלע"ז; stanza בל"אית (פאָסטן, חויפֿענטהאַנט, געזעגענהייט).

יד כו מורה מאר, מיכר מאר קונטריאו"ש בלע"ז; וכן לועז וגר לא חונה (שמות כ"ב ב') קונטריא"ר, וזהו contrarier (הינדערלזיך זיין); ובספחים ס"ו א' ד"ה מקטרין לועז קונטרי"ר, וזהו contredire (ווידערטפערעכען, טטרייטזיכטיג זיין), או שהנלע"ז מזינב והנכין בזמות שם, ועיין מרפא לשון נזיר מ"ט ב' ד"ה קנטרין. בהעלח

- יח יז בהעלח, פיסקיר"ה בלע"ז; בל"אית peschiéra (פֵיטהאָלטער, פֵיטטייך).
 — כג החערב, ניי"ר בלע"ז; gager (וועטטען, לונץ פֵפֿאַנדע זעטלען).
 יט ד והוכיח, אישפרובי"ר בלע"ז; éprouver (ערפֿרֿובען, ערווייזען, עמפֿינדען),
 וכוונת הפעיל ידוע, ועיין בהמעאר לשפר בראשית ל"א ל"ז.
 — כז ההרגוך, ואת אשר וכו' ולהתעורר אלי ברוגז ורעש אשטרימי"ר בלע"ז; בל"אית
 stormire (טטירזען, חויפֿברויזען).
 כ ט הצל עשר מעלוח וכו', הכל למעלות העשויות לשעות היום כמו אורלוי"ו בלע"ז;
 עיין לעיל ט' י"ג מלת גרס.
 כא יב חצלנה, לשון מלתיס טיכטי"ר בלע"ז; tinter (קוינגען), עיין העתקה ובאור
 למלות לועזיות ירמ' י"ט ג'.
 כה יז ושכחה, קוסיי"א בלע"ז; עיין מלתיס א' ז' י"ז.